

LAISVE
WEEKLY
102-02 Liberty Ave.
Ozone Park, N. Y. 11417
Telephone: 641-6887
Area Code 212

Entered as second
class matter at the
Post Office of Jama-
ca, N. Y., under the
Act of March 3, 1879

LAISVE

THE LITHUANIAN WEEKLY

LAISVE—LIBERTY
SAVAITINIS
Dalyje Queens apskrities (N. Y.) \$10.00
Kanadoje \$10.00
Kitur užsienyje 12.00
Jungtinėse Valstijose \$9.00
Pavienio egzemplioriaus kaina 10 centų

NO. 62

★ ★ ★ ★ ★

PENKTADIENIS, LAPKRIČIO (NOVEMBER) 17, 1972

OZONE PARK, N. Y. 11417

★ ★ ★ ★ ★

METAI 61-IEJI

PRICE 10c

KRISLAI

Po rinkimų audros
Mūsų vėjus.
Kolliojasi
Ar paleis iš savo rankų?
Malonus susitikimas
Giedrė ir Gytis

— A. BIMBA —

Praėjusieji rinkimai dar kartą Jungtinių Valstijų demokratijos istorijoje parodė, kad beveik neįmanoma užkirsti kelią prezidentui laimėti perrinkimą dar ketveriems metams. Jau nekalbant apie tai, kad stambūs kapitalas karštai rėmė Nixono kandidatūrą, prezidentas turi tiesiog baisy valstybės aparatą savo rankose ir paleidžia jį, darban už save, vidutinis pilietis galvoja: "Ketverių metų neužtenka tikram pasirodymui, ką žmogus gali. Daugelis pasibūrė darbų tebėra neatlikti. Tegu dar pasilieka..."

Šį kartą už prezidentą garšiai kalbėjo dar vienas argumentas. Beveik be išimties visi tiek Amerikoje, tiek užsienyje komentatoriai yra tos nuomonės, kad Nixono užsienio politika davė jam tokią milžinišką balsų daugumą. Jam pavyko masės įtikinti, kad jis Vietnamo karą sėkmingai baigia. Jo kėlinė į Maskvą ir Pekiną ir labai žymus pagerinimas santykių su Tarybų Sąjunga ir Kinija ir Rytų Europos socialistiniais kraštais, ypač tos svarbios sutartys su Tarybų Sąjunga, išpopuliarino jo vardą ir aukštai iškėlė jo prestižą. Jo oponentas dar tik žadėjo pasirodyti, o jis jau konkrečiais darbais pasirodė!

Su šiomis komentatorių išvadomis pilnai sutinkame.

Kalbant apie praėjusius rinkimus, dar neturime duomenų, kaip juose pasirodė Komunistų Partija ir kitos mažosios partijos. Jos buvo bent kelios. Čia irgi vidutinis pilietis galvoja: "Joms laimėti nėra progos. Už jų kandidatų paduotas balsas yra numestas balsas..." Balsuoja už tą, kuriam yra šokia tokia proga laimėti.

"Laisvės" vėjus jau įpušėjo, bet mes šiame vajuje savo pasibūrėjų tikslų pūsės toli gražu nepasiekėme. Turime susirūpinti. Nuodabar visi laisviečiai turime visą savo dėmesį skirti vėjus reikalams. Tam panaudokime visas pasitaikiusias progas.

Lietuvių tautos atplaišos įžūsliai puola ir kolloja žurnalistą Vytautą Alseiką. Per vieną lietuvišką radijo programą jį net paskelbė "proto netekusiu".

Tas tik parodo, kad žurnalisto sugrįžimas į Tarybų Lietuvą ir pažadėjimas ten įsitraukti į kūrybinį darbą juos bailsiai nervina. O kur garantija, kad Alseikos pavysdžiū nepaseks kiti?

Karui baigt demonstracijos ruošiamos lapkričio 18 d.; padidinti bombardavimai

Washingtonas. - Nacionalinė Taikos Veiklos koalicija ir kitos nacionalinės taikos organizacijos nusitarė ruošiti taikos demonstracijas lapkričio 18 d. 20 miestų tikslu priversti Nixoną baigti karą Indokinijoje.

Demonstracijų rengėjai nurodo, kad Jungtinių Valstijų didžiulė dauguma piliečių rinkimuose pasisakė už karo baigmą. Net ir milijonai balsavusių už Nixoną tikėjosi, kad jis tikrai dabar baigs karą, pasirašys sutartį.

Lapkričio 7 d. milijonai Tarybų Sąjungos ir kitų socialistinių šalių, minėdami 55 metų socialistinės revoliucijos sukaktį, kartu pasisakė prieš karą Indokinijoje. TSRS gynybos ministras maršalas Grečko pareiškė, kad karas turi būti baigtas ir kad Tarybų Sąjungą tęs paramą Vietnamo liaudžiai.

Tačiau karas tebesitautėja, Indokinijoje Amerikos lėktuvai visu smarkumu tęsia bombardavimus. Šiaurės Vietname buvo numušti trys JAV bombonešiai į vieną dieną. Mūšiai siautėja visai arti Saigono. Nixonas vis atideda sutarties pasirašymą.

GRAMBLING, La. - Daugiau kaip 3,000 universiteto studentų sudarė protesto demonstraciją ir pateikė universiteto viršininkams reikalavimus. Demonstracijai išskirstyti policija naudojo asarines bombas ir revolverius, areštavo 25 studentus.

Puerto Rico yra Amerikos kolonija. Jos klausimas kilo Jungtinėse Tautose, Generalinėje asamblėjoje 99 balsais prieš 5 pasisakė už Puerto Ricui teisę į nepriklausomybę. Bet ar mūsų valdžia geruoju skaitysis su pasaulinės organizacijos balsu ir paleis Puerto Rico iš savo rankų? Labai abejotina.

Praėjusį antradienį kai kurie mūsų turėjome labai malonią staigmeną. Ilgai nepamiršime susitikimo su net iš 25 asmenų grupe Tarybų Lietuvos žmonių, grįžtančių iš Čilės į Vilnių. Ypač man buvo malonu dar kartą šiltai paspausti dešinę net keliems veikėjams, su kuriais buvau susitikęs prieš keletą metų lankydamasis Lietuvoje. Visi jie dar palyginti jauni ir energingi draugai.

Dainininkė Giedrė Kaukaitė ir pianistas Gytis Trinkūnas pasileido į kelionę po plačiąją Ameriką. Tikiu, kad visa eilė kolonijų nuo Bostono iki San Francisco turės progą su jais susitikti ir pasiklausyti jų balso ir muzikos. Užtikrinu, kad išgirdę juos ilgai prisiminsite. O Giedrėi ir Gytui linkiu didžiausios sėkmės.

Nedarbas nemažėja

Washingtonas. - Darbo Biuro statistikai skelbia, kad rugsėjo mėn. nedarbas pasiliko 5.5% visos darbo jėgos. Jokio pagerėjimo nėra.

Užregistruotų bedarbių skaičius dabar siekia apie 5 milijonus. Tai dviem milijonais daugiau, kaip buvo 1969 m. Nixonui užimant prezidento vietą. Nors Nixonas visą laiką žadėjo nedarbą sumažinti, bet išėjo priešingai.

Čilės vyriausybė perorganizuota

Santiago. - Čilės vyriausybė rezignavus prez. Allende sudarė kabinetą iš 15 ministrų. Į kabinetą dabar įeina komunistų, socialistų ir radikalų partijų, taipgi Jungtinės Liaudies Veiklos, Jungtinės Darbo Konfederacijos ir ginkluotųjų jėgų atstovai.

Naujoji kairiųjų koalicinė vyriausybė turi platesnį pagrindą ir tvirtesnę autoritetą kovoti su dešiniųjų pastangomis paimti valdžios kontrolę.

JT už Puerto Rico nepriklausomybę

Jungtinių Tautų asamblėja 99 balsais prieš 5 pasisakė už rėmimą Puerto Rico žmonių apsisprendimo ir nepriklausomybės. Prieš balsavo Jungt. Valstijos, Anglija, Prancūzija, Portugalija ir Pietų Afrika.

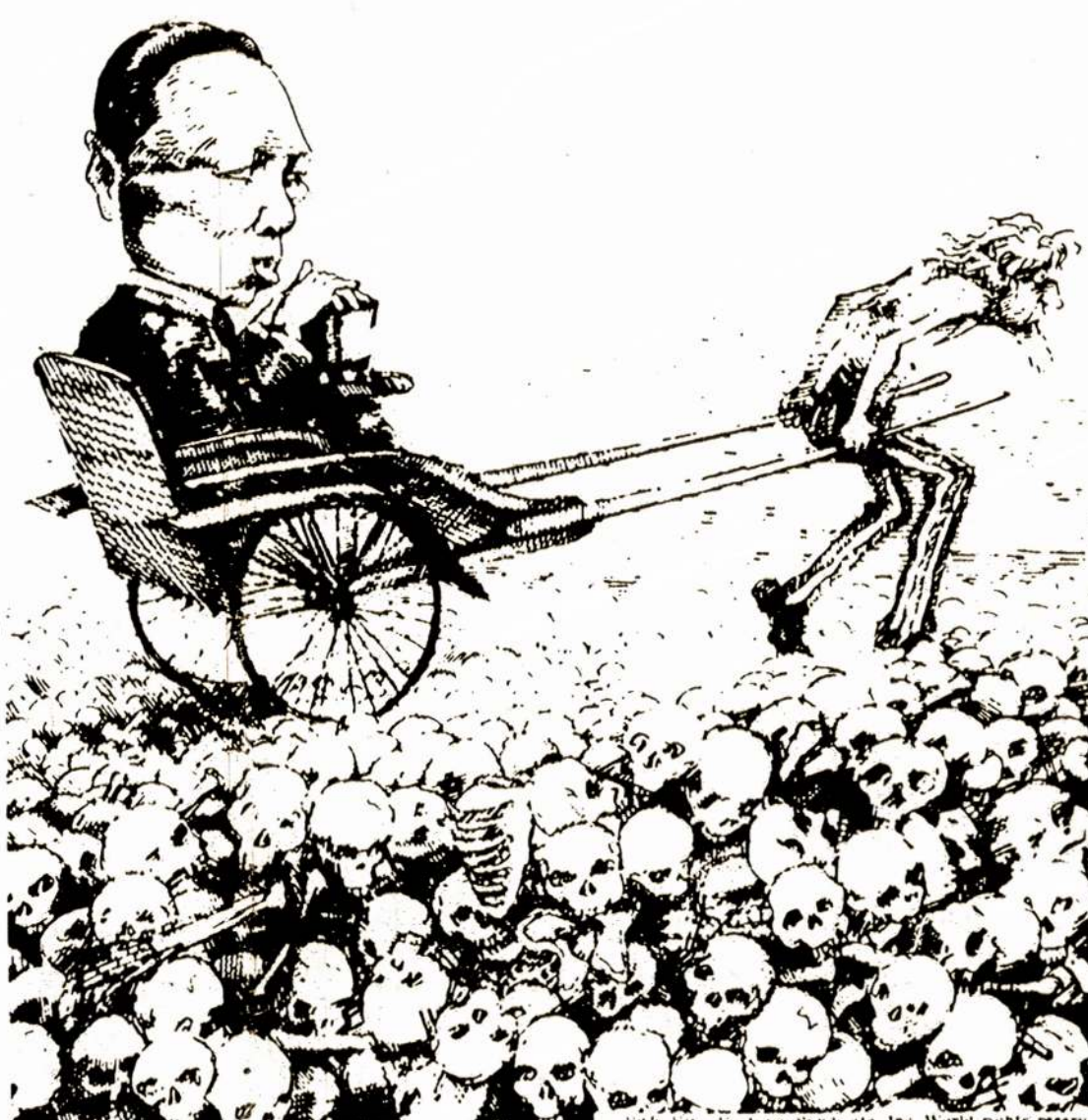
Šis asamblėjos nutarimas - skaudus Jungt. Valstijos, kurios laiko Puerto Rico savo kontrolėje, kaip koloniją ir griežtai priešinasi nepriklausomybei.

Bolivijos armija laužo streikus

La Paz. - Bolivijos armija panaudota laužymui streikų, siaučiančių beveik visuose Bolivijos miestuose. Prezidentas Suarez paskelbė apgulos stovį.

Darbininkai protestuoja prieš aukštą maisto kainas, kurios nesvietiškai kyla. Tuo pačiu kartu pinigų vertė mažinama, infliacija didėja.

NEW YORKAS. - Du žydai teroristai, gegužės mėn. padėję bombas prie tarybinės misijos vasarnamio Long Islande, dabar buvo nuteisti. R. Fine gavo 3 metus kalėjimo, D. Levine - vienus metus ir vieną dieną.

Pietų Vietnamo prezidentas Thieu pilnai patenkintas, kai Dėdė Samas (Jungtinės Valstijos) veža jį per karę žuvusiųjų kaukoles. Thieu nenori taikos, nes žino, kad jo viešpatavimas tuomet baigsis. Thieu patenkintas, kad Nixonas laimėjo rinkimus ir toliau artimai kooperuos su diktatoriaus valdžia.

NAUJIENOS IŠ LIETUVOS

LIETUVOS DIENOS MASKVOJE

Tarybų šalies sostinė Maskva nuo spalio 26 iki 30 dienos svetingai priėmė Tarybų Lietuvos pasiuntinius. Liaudies ūkio pasiekimų parodoje prasidėjo respublikos dienos, skirtos TSRS jubilėjui.

Respublikos partiniai ir tarybiniai darbuotojai, mokslininkai, specialistai supažindino svečius su Tarybų Lietuvos laimėjimais, specialioje programoje, skirtoje Tarybų Lietuvai, pasirodė Valstybinio operos ir baleto teatro solistai. "Vilniaus bokštų" konkursų laureatai, "Trimito" orkestras.

Parodos kino salėse buvo demonstruojami geriausi Lietuvos kino studijos filmai, tokie, kaip "Niekas nenorėjo mirti" ir "Laipiai dangų", taip pat dokumentinės juostos. Parodos svečiai galėjo įsigyti lietuvių rašytojų knygų, nusipirkti nacionalinių suvenyrų iš medžio, keramikos, tekstilės, o vienoje kavinėje - paragauti lietuviškos virtuvės patiekalų.

KOMBAINININKŲ - PIRMŲŲ PAGERBIMAS

Lietuvos komjaunimo Centro Komitete įvyko susitikimas su geriausiais dvi-

jų tūkstančių respublikos jaunųjų kombainininkų atstovais, kurie parodė tikrą didvyriškumą, nuimant derlių sunkiomis šių metų oro sąlygomis.

Pirmūnams įteiktos dovanos. Geriausieji - kombainininkas St. Budžius iš Kapsuko rajono Balsupių kolūkio, Radviliškio rajono M. Melnikaitis kolūkio mechanizatorius J. Tvarijonas ir Rokiškio rajono Salų žemės ūkio technikumo mokojo ūkio kombainininkas K. Kalnietis apdovanoti ženkleliais "Jaunajam gamybos pirmūnui" ir Lietuvos komjaunimo garbės raštais.

ŽVEJAI VIRŠIJA UŽDUOTIS

Lenktyniaudamas TSRS ikūrimo 50-mečio garbei, Lietuvos gamybinės žuvų pramonės valdybos kolektyvas nuo metų pradžios sugavo trim šimtais tūkstančių centnerių žuvų daugiau, negu pernai. Virš plano sužvejota daugiau kaip 185 tūkstančiai centnerių žuvų.

Patys gausiausi buvo okeaninio žvejybos laivyno bazės įgylai laimikiai. Jos pateikė 80 tūkstančių centnerių viršplaninės produkcijos. Šauniai padirbėjo ir "Baltijos" kolūkio žvejai, trim mėnesiais anksčiau laiko įvykdę metinę užduotį.

R. G.

Juodųjų streikas karo laive

San Diego, Calif. - Karo laive USS Constellation juodieji jureiviai buvo paskelbę sėdėjimo streiką. Jie protestavo prieš rasinę diskriminaciją, kam juodiesiems jureiviams paskirti prastieji darbai.

130 juodųjų jureivių buvo iškelti į kratą, kur jie sudarė protesto demonstraciją. Prie jų prisidėjo juodųjų ir baltųjų ne jureivių.

OTAWA. - Kanados premjeras Trudeau, rinkimuose praradęs daugumą atstovų parlamente, dabar pasilaiko valdžioje tik su Naujosios Demokratų partijos parama. Konservatoriai nori liberalus pašalinti ir patys paimti valdžios vairą.

JUNGTINIŲ Tautų asamblėjoje raportuota, kad Nixono administracija remia Portugalijos valdžios vedamą karą Portugalijos kolonijose Afrikoje.

Dešinieji demokratai ir unijų biurokratai padėjo Nixonui rinkimus laimėti

Washingtonas. - Nixonas rinkimuose gavo apie 45 milijonus balsų arba 61% visų balsavusių. McGovernas gavo apie 28 milijonus arba 38% visų balsavusių. Rinkimuose tedalyvavo tik apie 54% piliečių.

Republikonai tačiau negali didžiuliais pilnais laimėjimais, kadangi Kongrese ir Senate demokratai išlaikė daugumą, taipgi gubernatorių rinkimuose demokratai laimėjo vienu daugiau ir daugelyje vietų sutvirtino savo pozicijas valstijų legislaturose.

Nixonas laimėjo vyriausiąsias todėl, kad dešinieji demokratai visokiais būdais Nixonui padėjo. Buvo visur sukurti ir demokratų finansuojami "demokratų komitetai už Nixoną". 76% Wallace remėjų dirbo už Nixoną.

Unijų biurokratijos su AFL-CIO prezidentas Meany "neutralumas" žymiai padėjo Nixonui. Pas darbininkus kilo daug abejonių, už ką balsuoti. Milijonai darbininkų visai nedalyvavo rinkimuose. O tai buvo nauda Nixonui.

Daugelis patikėjo Nixono susitarimu baigti karą ir suteikė jam daugiau laiko galutinai susitarti ir pasirašyti taikos sutartį. Bet sutartis pasilieka nepasirašyta ir karas tebesitęsia. Nixonui padėjo lankymasis Pekine ir Maskvoje, taipgi susitarimai taikingai sugyventi ir prekybą padidinti su socialistinėmis šalimis.

Abi Korėjos eina prie susijungimo

Seoul. - Pietų Korėjos ir Šiaurės Korėjos atstovai trečioje konferencijoje nusitarė pašalinti nedraugišką propagandą, kuri buvo naudojama iš abiejų pusių per šimtmečio ketvirtį.

Konferencijoje pasisakyta už abiejų Korėjų sujungimą taikingu būdu. Tuo klausimu pasitarimai bus toliau tęsimi.

Milijonai lanko TSRS muziejus

Maskva. - Tarybų Sąjungos muziejus milijonai žmonių lanko. Juos lanko darbininkai, studentai, vaikų grupės, savo šalies ir svetimų šalių turistai.

Išsipildė Lenino pareiškimas prieš 50 metų: "Menas priklauso liaudžiai". Dabar sunku ir aptarnauti milijonus žmonių, lankančių meno įstaigas.

Ankara. - Kairieji Republikonų Liaudies partijos nariai pasitraukė iš koalicinės valdžios ir tokiu būdu sudarė politinę krizę.

Jie kaltina premjero Menlo valdžią sukimu šalies valro į dešinę, kooperavimu su reaktionieriais, visai nepaisymu liaudies reikalų.

Patvirtino teisę demonstruoti

Washingtonas. - Aukščiausiasis teismas vienbalsiai atmetė Justicijos departamento apeliaciją, kuri palaiko draudimą masinių demonstracijų Kongreso ir kitų federalinių įstaigų teritorijose.

Teismo nutarimas nurodė, kad demonstracijų draudimas yra priešingas šalies konstitucijai. Piliiečiai turi pilną teisę demonstracijomis ir kitais būdais pareikšti savo nusistatymą įvairiais klausimais Kongresui, prezidentui ir kitiems valdžios pareigūnams.

Darbo žmonių vienybė auga

Bucharestas, Rumunija. - Pasaulinės Darbo Unijų Federacijos generalinės tarybos susirinkime raportuota, kad visame pasaulyje darbo žmonių vienybė auga. Federacija dabar jau turi daugiau kaip 130 milijonų narių.

TSRS Darbo Unijų tarybos pirmininkas Selepinas raportavo, kad Tarybų Sąjungos darbininkai remia Čilės darbininkų kovas prieš reakciją, Vietnamo liaudies kovas, taipgi arabų kovas prieš Izraelio agresiją.

Šimtas žydų iš Izraelio pabėgo

Viena, Austrija. - Daugiau kaip 100 žydų pabėgo iš Izraelio ir dabar prašosi Tarybų Sąjungos valdžios, kad juos atgal priimtų, iš kur jie išvyko į Izraelį.

Jie sako, kad zionistų propaganda juos apgavo, išviliojo į Izraelį, kur jie atsidūrė į skurdžią padėtį. Išvykimas iš TSRS buvo didžiausia klaida, jie sako.

NEWARK, N. J. - Teismui pristatė 19 narkotistų, kurie užsiėmė narkotikų bizniu.

15,000 streikuoja

Saginaw, Mich. - 15,000 General Motors korporacijos darbininkų išėjo streikui kam trijuose fabrikuose šiame mieste ir Atlanta, Ga. Prieš keletą savaitių sustreikavo tos pačios kompanijos daugiau kaip 3,000.

Streikieriai kovoja prieš skubumo sistemą. Jei nebus sulaukyta skubumo sistemos ir iš darbo paleidinėjimas vairo į dešinę, kooperavimu su reaktionieriais, visai nepaisymu liaudies reikalų.

LAISVĖ

LITHUANIAN
WEEKLYPUBLISHED BY THE LITHUANIAN COOPERATIVE
PUBLISHING SOCIETY, INC.

Published Fridays, except in case of Holidays

102-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK, N. Y. 11417

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y.
Established April 5, 1911

ANTHONY BIMBA, Editor

SUBSCRIPTION RATES:

United States, per year	\$9.00	Canada, Lat. Amer., per year	\$10.00
United States, per 6 months	5.00	Canada, Lat. Amer. 6 months	\$5.50
Queens Co., per year	\$10.00	Foreign countries, per year	\$12.00
Queens Co., per six months	\$5.50	Foreign countries, 6 months	\$6.50

Tuo pačiu keliu dar
ketverius metus!

Praūžusių prezidentinių rinkimų rezultatai buvo iš anksto atspėti ir numatyti. Todėl prezidento Richard Nixono laimėjimas kitus ketverius metus Jungtinėms Amerikos Valstijoms vadovauti mažai ką nustebino. Daugelis esame nustebinti gal tikrai daugumos, kuria jis rinkimus laimėjo. Berods tik vienas kitas kandidatas į Amerikos prezidentus visose istorijoje buvo laimėję tokia milžiniška balsų dauguma. To tai jau nebuvo tikėtasi. Vargiai to tikėjosi ir pats prezidentas.

Kaip ši fenomeną išaiškinti? Ilgai gražaus darboturės patys gudriaisi ne tik Amerikos, bet ir visopasaulio politiniai galvočiai.

Kai išryškėjo, kad stambusis kapitalas ir beveik devyni dešimtadaliai komercinės spaudos beveik visas savo jėgas uždėjo ant svarstyklų Nixono kandidatūros pusėje, apie galutinius rinkimų rezultatus nebeliko jokios abejonės. Jūs dabar turime.

“Vargšai” demokratai su McGovernu priešakyje gali didžiulotis tikrai tuo, kad republikonams nepavyko iš jų paveržti Kongreso daugumos. Kodėl daugelis piliečių balsavo už Nixoną į prezidentus, o atsisakė balsuoti už jo reikiamus kandidatus į Senatą ir Atstovų Butą? Kodėl jie nedavė jam Kongreso daugumos? Idomūs klausimai.

Vienas dalykas aiškus. Šie rinkimai nieko pagrindiniai nepakeitė. Aiškiai matosi, kad rinkimus laimėjęs prezidentas Nixonas dar drąsiau tarnaus toms pačioms stambiojo kapitalo jėgoms, kurioms jis ištikimai tarnavo per pirmuosius savo prezidentavimo ketverius metus. O tai reiškia, kad jis nesiškauks nutraukti Amerikos agresiją Indokinijoje, kad toliau kils liaudies gyvenimui reikalingų daiktų kainos, kad nebus mažinamos militarizmui lėšos, o bus stoka lėšų neatidėliotinai reikalingiems liaudies sveikatos apsaugos ir švietimo reikalingiems, taipgi nebus lėšų kovai su kriminalizmu plitimu mūsų miestuose bei pastangoms sulaukyti miestų puvimą ir t. t.

Taip pat pagrindiniai nepasikeitė pažangiosios Amerikos visuomenės problemos ir atsakomybės. Dar su didesniu ryžtu ir pasiaukojimu teks kovoti už Vietnamo karo nutraukimą, už mažinimą lėšų karo ir militarizmo reikalingam ir už jų nukreipimą dirbančiosios liaudies poreikiams patenkinti. Tik neperraugimas masinis spaudimas privers Washingtono vyriausybę skaitytis su liaudies balsu.

Reikia tikėtis, kad į šią kovą įsitrauks nemažai ir rinkimais nusivylusių senatoriaus McGoverno pasekėjų. Pats McGovern jau pasveikino laimėjusį Nixoną ir veikiausiai sau tykliai sapnuos apie rinkimus po ketverių metų. . .

Teisingas apsisprendimas

Mes galime tikrai nuoširdžiausiai pasveikinti žurnalistą Vytautą Alseiką už sugrįžimą į Tarybų Lietuvą ir pasižadėjimą aktyviai prisidėti prie joje naujojo gyvenimo statymo. Linkime jam sėkmės.

Kad žurnalistas Alseika priėjo labai protingos ir teisingos išvados, nutardamas grįžti į savo gimtąjį kraštą ir įsitraukti į jo gyvenimą, galima spręsti jau ir iš to vieno fakto, kad visi “veiksniai” ir “vaduotojai” jau pasiskubino į praeikyti. Mes, žinoma, suprantame jų nusivylimą žurnalistu. Jo žygis jiems skaudus smūgis. Eina gandai, kad pabėgėlių gretose Alseikos pasirinktas kelias padrąsins ir visą eilę kitų naujųjų imigrantų Jungtinėse Valstijose. Kanadoje ir kitur pasėkti jo pavyzdžiui. Kaip tik tuo “vaduotojai” ir esą daugiausia susirūpinę.

Teigiamas susitarimas

Šiomis dienomis “keturių didžiųjų jėgų” (Jungtinių Valstijų, Anglijos, Tarybų Sąjungos ir Prancūzijos) atstovai apsvairstė Vokietijų klausimą. Atrodo, kad jos priėjo visoms pusėms naudingo susitarimo. Buvusio pasaulinio karo talkininkės pasilieka sau teisę ir toliau “kištis” į Vokietijų santykius. Berlynas taip pat ir toliau bus jų priežiūroje. Jos nespriešins abiejų Vokietijų priėmimui į Jungtines Tautas.

GRIPAS IR
SALTI ORAI

Epidemiologai Merion Devi ir Daniel Reid patikrino spėjimą, kad šalčių metu gausėja susirgimų gripu. Jie išnagrinėjo statistiškai duomenis apie susirgimus per pastaruosius penkerius metus Londone, si tyrimo juos su meteorologiniais duomenimis ir nustatė, kad 1966—67 m. švelnią žiemą susirgimų gripu buvo nedaug. Sekanti žiema buvo šaltesnė, ir susirgimų gerokai padaugėjo. Kai 1968 m. pabaigoje atsirado Honkongo virusas A₂, Londono žiema buvo švelni ir epidemijos

UNIVERSALUS
APKLOTAS

Cekoslovakijoje iš stiklo vatos pradėti gaminti universalūs apklotai. Jų viena pusė yra padengta veidrodine aliuminio folija. Kai folija yra apklotas apacioje, miegančiam yra šilta bet kokiame šalčioje. Mat, veidrodinis paviršius sulaiko 90% šilumos ir patalą paverčia savotišku termosu. Jeigu patalpoje karšta, apklotas klotas mas atvirkščia puse — veidrodinis paviršius tada atspindi šiluminis spindulius. Universalus apklotas sveria tik 35 g, sudėtas telpa į piniginę.

Kas ką rašo ir sako

NEAPYKANTOS VĖŽYS
AMERIKOS KŪNE

“The N. Y. Times” kolumnistas Anthony Lewis sako, kad viena iš svarbiausių problemų prieš Amerikos žmones po prezidentinių rinkimų bus kova su neapykantos vėžiu, kuris nūdieną ėda Amerikos socialinį kūną. Neapykanta tarp rasų ir klasių. Anot jo, “ekonominis skirtumas toks ryškus, tarp turto ir skurdo kontrastas toks aiškus, kad negalima stebėtis, jog didelė gyventojų mažuma jaučiasi pamiršta. Ką reiškia bedarbių darbininkui matyti televizijoje, kad vienas asmuo paukojo visą milijoną dolerių į Nixono rinkiminį fondą? Rasinuose santykiuose niekažados nebuvo didesnis antagonizmas: šiomis dienomis mes tai matome Canarsie, kokį anais metais matėme Little Rock”.

Kolumnistas nemano, kad prezidentas Nixonas pajėgų arba rimtai stengtųsi su šiuo neapykantos vėžiu rimtai persiimti.

Kolumnistas nemano, kad prezidentas Nixonas pajėgų arba rimtai stengtųsi su šiuo neapykantos vėžiu rimtai persiimti.

“EKONOMINIS
NACIONALIZMAS”

Amerikos kapitalistams esą kuo rimtai susirūpinti. Prasti, girdi, net pavojingi vėjai pradėjo pušti ir iš mūsų kaimynės Meksikos. Susirūpinusi esanti ir Washingtono vyriausybė.

Tai sužinome iš “Long Island Press” kolumnisto M. Simons. Tame dienraštyje (lapkričio 5 d.) jis mums kurie Meksikos valdžios žmonės jau atvirai kalbą, kad kas nors būsią daroma Meksikai iš Amerikos imperikalizmo išsilaisvinti ekonominiškai. Meksikos ekonomika, kaip ir Kanados, yra Amerikos kapitalistinių monopolijų rankose. Tos rankos vis kiekiau ir kiekiau Meksikos gyvenimą smaugia.

Padėtis esanti jau taip rimta, kad net Jungtinių Valstijų ambasadorius Meksikoje Mr. McBride matęs reikalą meksikiečius persergėti, kad jie su savo nauja politika nedrįstų važiuoti per toli. Duodama suprasti, kad Washingtono valdžia nebijos ir nesidrovės tam “ekonominiam nacionalizmui” jėga užkirsti kelią.

SUSIŽAVEJO KVAILAIS
SAPALIOJIMAI

Chicago kunigų “Draugas” (lapkričio 3 d.) net pirmajame puslapyje stambiomis antraštinėmis raidėmis apsidžiaugė: “Kapitalizmas patrauklesnis už socializmą”.

Taip pasakęs lenkas karininkas karių laikraštyje “Wojsko Ludowe”, ir tuo, matyt, “Draugo” redaktoriai šventai tiki.

Kapitalizmas esąs patrauklesnis net keliais požiūriais, tarp kurių esą ir šie: kapitalizmas pirmąjį “technologijoje ir visuose išradimuose”, “patogumai kapitalistiniuose kraštuose klasių skirtumas mažina, įtempimą naikina”, kapitalis taip pat tarpusavyje neturi tokių įtempimų, nėra ideologinių varžybų ar rietenų” ir t. t.

Ar begalima įsivaizduoti kvailius sapaliojimus? Paimkime už pavyzdį kapitalizmo “patrauklumą”, kad tarp kapitalistų nesą “įtempimų arba rietenų”. O kas pagimdė mūsų amžiuje net du baisiausius pasaulinius karus, jeigu ne kapitalistų

tarpusavės “rietenos”? Arba, kaip su klasių skirtumų mažėjimą kapitalistiniuose kraštuose. Tik pažvelgkime į mūsų Ameriką. Jau net buržuazinių laikraščių kolumnistai iškėlę rankas šaukia, kad mūsų visą socialinį kūną ėda turinių skirtumų klasių skirtumų neapykantos vėžys!

Nuoširdžiai patariame “Draugo” redaktoriaus pasiskaityti tos pačios dienos to paties “Draugo” J. Pr. vedamąjį, “Socialinio teisingumo šauksmas”, kuriame kalbama apie kapitalizmo “patrauklumą” Pietų Amerikoje, ir sakoma:

“Šios socialinės nelygybės akivaizdoje stiprų balsą kelia Pietų Amerikos vyskupai. Viename jų grupės pasirašytame atsišaukime randame tvirtą pareiškimą: “Kai sistema nustoja kėlus bendrą gerovę ir tetarnauja tik mažumos interesui, Bažnyčia turi nustoti remti tokią sistemą. Laisvė yra tuščias terminas, jei vyrai ir moterys negauna darbo ar dirba žeminančiose sąlygose. Savo regione mes stebime šalia vienas kito dvidešimt pirmojo amžiaus pažangą ir viduramžišką atsilikimą”.

PUIKUS PATARIMAS
LIETUVOS MIESTAMS

Savaitraštyje “Literatūra ir Menas” (spalio 28 d.) skaitome:

“Panevėžio miesto vadovai prieš kurį laiką asiūlė mūsų dailininkams papuošti miestą prie Nevėžio skulptūros kūrinių. Skulptoriai mieliai parėmė šį pasiūlymą, ir visą vasarą jų grupė dirbo Panevėžyje. Praėjusią savaitę į Panevėžį nuvykę LTSR Dailininkų sąjungos vadovai, skulptūros sekcijos biuro nariai J. Kuzminskis, K. Bogdanas, P. Gudynas, G. Jokūbonis, J. Kėdainis ir kiti apžiūrėjo darbo rezultatus.

Padirbėta našiai ir kūrinių. R. Antinio (tėvo) “Dūdorius”, R. Antinio (sūnaus) “Raitelis”, K. Kisielio “Motinystė”, G. Karaliaus “Statybininkai”, E. Palšytės “Vėtrungė”, N. Palukaitienės “Motina su kūdikiu”, A. Zokaičio “Mūza” — toks skulptorių darbo derlius. Vilniečiai svečiai kartu su miesto šeimininkais apžiūrėjo vietas, kur bus pastatyti šie daugiausia dekoratyvinio pobūdžio kūrinių, aptarė kitus klausimus.

Tai gi puktas sumanymas bendromis Panevėžio vadovų ir skulptorių pastangomis įgyvendinamas. Reikėtų, kad šią panevėžiečių iniciatyvą, naują mūsų skulptūros diegimo gyvenimo formą, perimtų ir kiti respublikos miestai bei gyvenvietės”

SPECIALIŠKAS NUMERIS

Plačiai Amerikoje išsiplatinsio žurnalo “New World Review” redaktorė Jessica Smith praneša, kad yra išleidžiama žymiai padidinta speciali žurnalo laida. Susidės net 160 puslapių, ir bus pašvęsta atžymėjimui 50 metų nuo susikūrimo Tarybų Sąjungos. Kaip žinia, ši istorinė suaktyvėjimo įvykis gruodžio mėnesį.

Visa laida bus užpildyta žymių žurnalistų, rašytojų ir veikėjų raštais. Antai, žurnalistas George B. Murphy rašys tema “Juodojo

amerikiečio pažiūra į tautinį išsilaisvinimą Tarybų Sąjungoje”, Augusta Strong — “Angela Davis lankosi Tarybų Sąjungoje”, William Pomaroy — “Socializmas ir tautinė laisvė Azijos tarybinėse respublikose”, garsus Anglijos fizikas E. H. S. Burhop nagrinės Tarybų Są-

jungos kovą už pasaulinį nusiginklavimą ir taikų tautų sugyvenimą, žydų veikėjas Joseph Braginsky — “Kalbantis su amerikiečiais apie tarybinius žydus” ir t. t.

Šioje laidoje angliškai kalbantis pasaulis bus plačiai supažindamas su įvairiomis tarybinio gyvenimo pusėmis.

Vilnius, 1972.X.27
Didžiai Gerbiamas Drauge! Nors ir žinau, kad jūs esate nepaprastai užsiėmęs “Laisvės” leidimu ir kad jus slepia nebe maža metų našta, drįstu sutrukditi savo laisku, norėdamas pasidalinti viena kita mintimi.

Mane, kaip ir daugelį žmonių socialistiniame pasaulyje, nužugino pranešimai, kad daromi praktiški žingsniai siekiant TSRS ir JAV bendradarbiavimo kosminių tyrimų srityje. Nors Vietname tebevyksta absurdiškas karas su barbariškais taikų gyventojų bombardavimais, bet kartu stiprėja tarpusavyje supratimas tarp šių dviejų didžiųjų valstybių. Prisiminus aršiausius šaltojo karo užsipauičius ir Makarčio siautėjimą Amerikoje, bendras TSRS kosmonautų ir JAV astronautų skyrių ir kosminius tolius atrodyd kaip stulbinančio masto laimėjimas. Kas tada galėjo patikėti, kad palyginti po neilgų metų tarybiečiai ir amerikiečiai skris to pačio kosminio laivo kabinoje!

O žemėje abiejų šalių mokslininkai bendrai tiria sudėtingiausias problemas. Tati ne tik niekais paverčia dar kai kur užsilikusių trečiojo pasaulinio karo apologetų paistymus, bet ir atveria nerėgėtas galimybes naujoms mokslo atradimams.

Kas iš mūsų nesvajoja apie ateitį? Ne tik apie artimą ateitį, kada kiekvienas turės po gerą butą ir žmoniškas darbo sąlygas, bet ir apie tolesnį vystymąsi mūsų planetoje.

Juk jeigu žvaigždžių cheminė sudėtis yra ta pati, kaip ir mūsų Saulės, — o tai pavirtina spektrinę jų analizę — tai Erdvėje turi būti milijardai panašių į mūsų Žemę planetų. Ir jose gyvena išsivysčiusios protinės būtybės, kai kur pažangios procese daug toliau nužengusios už mus.

Bet kodėl niekas neatskrido į mūsų Žemę, jei tat tiesa?

Šiandien mokslininkai pataria, kad žmogaus amžius per trumpas pasiekti net artimiausią žvaigždę, tegu kosminis laivas lėktų į šviesos greičiu. Vadinasi, kiekvienos planetų sistemos gyvybė yra pasmerkta uždaram egzistavimui. Kosmosas jai neprieinamas.

Bet, pažvelgus į praeitį, istoriją mus padrąsina. Ji skatina suabejoti mokslininkų kategoriškumu. Ar tada, kai buvo kuriamos pasakos apie skrajojančius kilimus, galėjo koks nors Aristotelis drįsti svajoti apie tos minties įsikūnijimą reatyviniuose nūdienos lėktuvuose? Ar pasakose minimi burtininkų stebuklingieji veidrodžiai leido spėti apie ateitį? Atsirastiečiai televizoriaus. Visiškai natūralu, kad mokslas įstengs ateitį nugalėti vienaip ar kitaip dabar egzistuojančias kliūtis. Tad teneužsigaua šių dienų

mokslininkai, tie savotiški dabarties žyniai, kad paprastas žmogus drįsta abejoti kategoriškais jų teiginiais!

Bet kodėl lig šiol niekas neatskrido į Žemę iš kosmoso, jei ten yra begalės daug toliau nužengusių už mūsų planetų? O gal buvo atskridę anksčiau, kai dar Žemė nebuvo pakankamai atausus? Gal paliko kokius ženklus, kurie tebėra neatrasti? O gal dar vėliau atskris? Gal jie siunčia radijo signalus, tik mūsų aparatūra neįstengia jų užfiksuoti?

Koks nepaprastas, nepaprastas, nepaprastas perversmas įvyktų Žemės gyvenime, jei pavyktų susisiekti su toliau nužengusia nors viena kurios nors žvaigždės planeta! Gal žmonės nebereikėtų mirti nuo vėžio ir nuo infarkto? Gal žmogus galėtų lengvai valdyti psichikos reiškinius? Gal tuoj pat perimtų tos planetos kalbą kaip tarptautinę?

Kada tai galėtų įvykti? Kai mūsų jau seniai nebebus, kai būsime sudūlėję. . . Bet gyvens mūsų vaikai. Juk ir mes savo pažangia kova būsime prie to prisidėję! Tame pačiame kosminame laive skrieję kosmonautai ir astronautai — tai tik mažas žingsnis ta linkme. Bet ir nepaprastai didelis, palyginus su senatoriaus Makarčio metais. Tam žingsniui pasiekti reikalingas buvo milžiniškas paruošiamasis darbas. Jūsų redaguojamas laikraštis “Laisvė” — irgi mažas grūdelis į tą bendrą pastangų aruodą.

Gal jums atrodo visos šios mintys nerealias, beprasmiškos. Mes visi įpratę spręsti artimos ateities uždavinius. Mes planuojame tik metams kitiems į priekį. Bet fantastinė perspektyva į ateitį uždega vaizduotę, suteikia patosą, skatina svajoti, padeda žavėtis realų pagrindą turinčiais idealais. Mano nuomone, šalia konkretaus planavimo, ši fantastinė mąstysena nėra kenksminga, priešingai, ji tik padeda spręsti dienos uždavinius.

Kasdieniniame savo darbe aš su grupe kolegų sprendžiame tiesioginio branduolinių energijos keitimo į elektros energiją principus. Tokių tiesioginio keitimo metodų, galinčių užtikrinti didelį naudingo veikimo koeficientą, labai intensyviai ieškoma ir užsienyje. Palyginus su tradicine elektros gavyba, čia nėra turbinų, klasikinių elektros generatorių. Šie nauji metodai garantuotų daug pigesnę elektros energijos gavybą.

Giminių man užsakytą “Laisvę” aš gaunu reguliariai ir tvarkingai gražioje paketėliuose. Atidžiai peržiūriu kiekvieną numerį, seku jūsų veiklą, mano manymu, turinčią didžią prasmę pažangųjų jėgų kovoje už ateitį.

Jūs didžiai gerbiat
S. POVLIOUS

Gerbiama “Laisvės” Redakcija ir Jos darbuotojai! Jau antri metai kai gaunu laikraštį “Laisvę” kuria man užsakė maną Dėdė Aleksas Gudaitis, kuris gyvena Glendale, 77-02 87 Str. Širdingas Jam ačiū. Nes su dideliu įdomumu skaitau kiekvieną žinutę bei straipsnį apie lietuvių išeivijų gyvenimą, jų darbą, siekius, jų pastangas tokiuose sąlygose išieisti laikraštį.

Ir man labai gaila, kad Jūsų kolektyvą ištiko sunkumai.

Leidėjai ir visi darbuotojai jau pagyvenę žmonės ir su sveikata nestiprūs, bet visi dirba, kruta kiek kas gali, taip ir nugalimi visi sunkumai.

Malonu žiūrėti į Aido choro nuotraukas. Visi ne pirmos jaunystės žmonės rengia susitikimus, dainuoja. Tik va pasigendu jaunų veidų. Susidaro mintis: kur jauni, ar yra kas pakeis retėjančius išeivijos lietuvičius?

Aišku, jie čia gimę, augę, su viso kuo suaugę, turi savus rūpesčius, savus interesus, o ta tik iš tėvų girdėta tėvynė Lietuva toli nuo jų.

Šiais metais daug lietuvių aplankė mūsų Lietuvą, bet taip norisi, kad jų daugiau atvažiuotų.

Būtų labai malonu, kad būtų galimybės Aido chorui atvykti į Lietuvą su programa, su dainomis.

Kurie šiais metais svečiavosi pas mus, laikraštyje skaitom Jų įspūdžius. Malonu girdėti gražius atsiliepimus, ir norisi, kad jų būtų daugiau, ir užkūnėtų gerkles “vaduotojams”, kurie dar vis šmeižia Tarybinę Lietuvą.

Kiekvienas atsilankymas ir atsiliepiamas laikraštyje padeda skieisti tiesą apie mūsų šviesų gyvenimą, mūsų laimėjimus, palyginimus su anuo praeitu “rojomis”.

Ypatingai šie metai mums svarbūs. Šviesme Tarybų Sąjungos 50-metį, Visa Lietuva su džiaugsmu, su darbo dovonomis sutinka šventę!

Prabėgo dar vieni metai — praeitį, su visais džiaugsmiais ir rūpesčiais. Nepajusime, kai atsistosime ant naujų 1973 metų slenksčio, su naujais užmojais, siekais, darbais.

Linkiu “Laisvės” Redakcijai ir ateinančiais 1973 metais taip energingai dirbti ir nugalėti pasitaikiusius sunkumus, kaip iki šiol.

SELVENYTE

1972.X.25

Redakcijos
atsakymas

RITAI BERTAŠIUTEI — Jūsų kūriniui “Atsakymas poetui” nepasinaudosime, Nenorime pradėti diskusijas arba ginčus eilėraščių. Vis tiek ačiū už bendradarbiavimą.

MME. BINH

Pietų Vietnamo Liaudies išsilaisvinimo Fronto vadovė ir atstovė Paryžiaus derybose su amerikiečiais.

Tarybų Lietuva demonstruoja savo laimėjimus Čilėje

Į "Laisvės" re'akcijos klausimus atsako Lietuvos TSR Ministrų Tarybos Pirmininko pirmasis pavaduotojas Ksaveras Kairys.

"LAISVĖS KORESPONDENTAS: Mes džiaugiamės, kad grupė Tarybų Lietuvos visuomenės, kultūros ir meno veikėjų atvyko į New Yorką. Ar ilgai Jūs čia viešėsite?

DRAUGAS K. KAIRYS: Mūsų grupė, kurią sudaro 25 asmenys, atvyko į New Yorką iš Čilės. Čia viešėsime tik dvi dienas. Į Čilę mes buvome nuvykę ryšium su Tarptautine pramonės ir žemės ūkio muge. Joje dalyvauja ir Tarybų Sąjunga, o Tarybų Lietuva joje turi savo atskirą skyrių. Mūsų respublikos eksponatai ir ten dirbantys asmenys iš Tarybų Lietuvos garbingai atstovauja šiam tarptautiniam forumui socialistinėse Lietuvos laimėjimus.

Ši paroda mums, tarybinams žmonėms, reikšminga dar ir tuo, jog ji vyksta Tarybų Sąjungos įkūrimo 50-mečio jubilėjaus metais. Santygiškai mes pravedėme spaudos konferenciją, supažindinome spaudą ir televiziją su Tarybų Lietuvos skyriumi.

Tarptautinė mugė bus atidaryta šiomis dienomis, bet Čilės spauda jau plačiai rašo apie mūsų respublikos dalyvavimą šioje garbingoje muge. Po spaudos konferencijos davėme gražų koncertą, kurio metu pasirodė mūsų žymieji dainininkai Virgilijus Noreika, Nijolė Ambrozaitytė ir ansamblio "Lietuva" šokėjų ir muzikantų grupė. Apie šiuos įvykius milijonai čiliečių sužinojo žiūrėdami televiziją.

"LAISVĖS" KORESP.: Ką gero ir gražaus patyrėte Čilėje?

K. KAIRYS: Čilėje mes sutiko labai šiltai. Mums parodė įžymias vietas šioje gražioje šalyje. Susitikome su Čilės visuomenės ir kultūros veikėjais, profesoriais, darbininkais ir žemdirbiais. Jų kvietimu turėjome keletą koncertų, kuriuos lydėjo nuostabių plokščių.

Apie Tarybų Lietuvos gyvenimą La Granchos rajono municipalitete, vario rūdų darbininkams, žemdirbiams, kurie dabar dirba gavę žemės, ir kitur pasakojome mūsų grupės nariai LKP CK sekretorius Rimas Songaila, Kultūros ministras Lionginas Šepetys, "Tiesos" redaktorius Albertas Laurinčiukas, Kauno miesto darbininkė Elena Markevičienė, partijos Kaišiadorių rajono komiteto se-

retorė Jadvyga Greičiuvienė ir kiti.

"LAISVĖS" KORESP.: Kokie ryšiai sieja Tarybų Lietuvą ir tolimąją Čilę?

K. KAIRYS: Nežiūrint, jog ši vario turtinga šalis yra beveik 20,000 kilometrų nuo mūsų respublikos, lietuviai labai vertina čiliečių rašytojų kūrybą. Poeto Pablo Nerudo eilėraščiai ir Chokinio Gujereso romanas "Puerto Limonas" išversti ir Lietuvoje. Būdami Santygiškai, mes įvykdėme Vilniaus valstybinio V. Kapsuko universiteto prašymą: įteikėme Čilės universitetui Ignacijaus Domeikos bareljėją, kuri padarė dailininkas L. Žuklys. Įžymus Čilės mokslininkas buvo kilęs netoli Vilniaus ir mokėsi Vilniaus universitete, buvo poeto Adomo Mickevičiaus draugas. Čilės universiteto rektorius priėmė draugus Albertą Laurinčiuką, Lionginą Šepetį ir Jadvygą Greičiuvienę garbingiausioje aktyv salėje ir nuostabiame padėkojo už tokią gražų, simbolinį žestą.

"LAISVĖS" KORESP.: Kokį didžiausią įspūdį Jums padarė Čilėje?

K. KAIRYS: Didžiausią įspūdį mums padarė Čilės žmonės, kurie labai ryžtingai kovoja už socialinius persitvarkymus, už progresą savo šalyje.

"LAISVĖS" KORESP.: Ar į Niujorką atvykote tiesiai iš Čilės, ar buvote dar ir kitur?

K. KAIRYS: Iš Čilės mes buvome nuvykę dar į Peru - aplankėme senąją Inkų imperijos sostinę Kuską ir įžymų Mačiu Pikčių. Atvykęs į Lima mes sutiko TSRS pasiuntinys Peru draugas Lebedevas, Tarybų Sąjungos-Peru draugystės asociacijos prezidentas Lucijus Buenas ir kiti. Mus priėmė Limos miesto meras ir įteikė raktą nuo miesto vartų, kuri, paprastai, įteikia tik gerbiamausiems svečiams. Mums džiugu, kad buvome taip šiltai sutikti. Peru mes turėjome keletą susitikimų, koncertų.

"LAISVĖS" KORESP.: Ką Jūs norėtumėte pasakyti "Laisvės" skaitytojams?

K. KAIRYS: Visos grupės vardu dėkoju už nuostabią, kuri mes patyrėme atvykę į Niujorką. Gėlės, kurias mums įteikė pažangūs JAV lietuviai Kenedžio aerodrome, sušildė mūsų širdis. Mes dėkojame Jums ir už nuostabių susitikimų, kurių Jūs surengėte Niujorke mūsų šventės-Didžiojo Spalio 55-ųjų metinių proga.

Susirinko nagingieji medžio drožėjai

KRETINGA. - Tradicinėmis tapo Lietuvoje amatų dienos. Jų tikslas - pagarsinti turtingą lietuvių liaudies meną, prisiminti senuosius amatus, paskatinti jaunimą juos mylėti ir vertinti. Jau išrinktas puodžių puodžius, kalvių kalvis, audėjų audėja. Šiomis dienomis į Kretinę pasirungti susirinko ir medžio drožėjai iš visos Lietuvos.

Tokiose šventėse paprastai žmonių netrūksta. Ir kai kvieslys, su savo svita važiuo Kretingos gatvėmis, aikštėje jau buvo tikras kermošius, čirškė mėsos kepiniai, putėjo alutis. Daugelis pasklido po puikius kultūros namų rūmus, kraštotyros muziejų, kur liaudies meistrai surengė net 5 parodas.

Sventės žiuri sugalvojo varžybų dalyviams įvairiausių rungčių. Pirmiausia varžėsi medkirčiai - kas greičiau, kas gražiau rąstų rietuves malkomis pavers. Rungėsi, kas gražiausias jo už tokį gražų, simbolinį žestą.

Čiausiai uošvei kočelą iš-

droš, įmantriausius virtuvės rykus išraižys, dailiausiai pynimo darbus atliks.

Kol meistrai sušilę darbavosi, susirinkusius linksmo Kretingos saviveiklininkai, svečiai iš Vilniaus, Kauno. Per tą laiką paaiškėjo, kad Lietuvos meistrų meistru tapo Ipolitas Užkurnys - vienos Vilniaus įmonės stalius, o jo pameistriais - telšietis Vytautas Savickis ir kretingiškis Adolfas Viluckis.

Buvo šventėje ir daugiau apdovanojimų. Grupė liaudies meistrų juos gavo už nesenai Abingioje, fašistų sunaikintame kaime, sukurtą liaudies skulptūrų ansamblį. Žinomų liaudies meistrų Aniceto Puškoriaus ir Juozo Lukauskio šeimos apdovanotos už gražų liaudies meno tradicijų puoselėjimą: šiose šeimose dailiesiems amatams savo laisvalaikį skiria visi jų nariai.

Iš medžio drožėjų dienos ne vienas negrįžo be "kermošavo", be kuo giedriausios šventiškos nuotaikos.

T. G.

Meistrų meistras vilnietis I. Užkurnys.

Liaudies meistrų kūrybos paroda Kretingos kultūros rūmuose.

Medkirčių varžybos. "Žemaitė, nepas doukem!" ragina saviškius kretingiškius.

B. Aleknavičiaus nuotraukos

PROFESORIUS J. PETRAITIS

Didžiojo Spalio Socialistinės Revoliucijos dalyvio prisiminimų žiupsnelis

- 1 -

1915 metų pavasarį aš baigiau Šiaulių miesto keturklasę mokyklą ir įstojau į kateinoslavą (Ukrainoje) mokytojų seminariją. Bet mokintis čia teko neilgai: tą patį vasarą už proklamacijų platinimą buvau pašalintas iš seminarijos su "Vilko bilietu". Kelias mokintis Švietimo ministerijos žinyboje esančiose mokyklose man buvo užkirstas. Mėdindamas pėdas, kaip medžiotojų genamas kiškis, kelius kartus persėdęs iš traukinio į traukinį ir pavažinėjęs kelias dienas, 1915 metų rugpjūčio mėn. pirmomis dienomis nuvažiuoju į Kurską (Kursko gubernija radosi ant rubežiaus Rosijos su Ukraina). Kurske įstojau į matininkų mokyklą, kurią baigiau 1919 metais. 1915 metų rudenį įstojau į slapta (veikusią pogrindyje) Kursko matininkų mokyklos moksleivių - socialistų kuopelę ir aktyviai dirbau toje kuopelėje.

- 2 -

1917/18 metų žiemą aš tapau Kursko gubernijos revoliucinės tarybos prezidiumo (revoliucinio komiteto) vice-pirmininku ir Revoliucinės tarybos organo laikraščio "Izvestija Kurskogo Objedinnago Sovieta Rabočich, Soldatskich i Krestjanskich Deputatov" redakcinės komisijos pirmininku. Revoliucinės tarybos patalpose naktimis būdavo po du prezidiumo narius.

Vieną naktį būdėjome su studentu BULGAKOVU - revoliucinės tarybos prezidiumo pirmininko pirmuoju pavaduotoju - Kursko miesto bolševikų Komiteto pirmininku. Raudongvardiečiai atvedė didelę grupę sulaikytų - daugiausia caro karių, kuriuos sulaikė traukinyje Maskva - Rostov, įtari, kad jie važiuoja į kazokų generolo KALĖDINO armiją. Pradėjome juos apklausti visus iš kartos viename kambaryje. Staiga iš tarpduriu pasigirdo perkūniškas balsas:

- Rankas aukšty! Kas nepakels, bus nušautas vietoje...

Aš pakėliau galvą ir tarpduryje pamatiau Revoliucinės tarybos sekretorių GRIDINĄ bei jo pavaduotoją - matininkų mokyklos mokinį RUTKOVSKI; pas abu kiekvienoje rankoje po pistoletą. Visi pakėlė rankas. Pakratėme sulaikytuosius ir 4 žmonių kišenėse radome po revolverį. Jeigu laiku nebūtų atėję GRIDINAS su RUTKOVSKI, sulaikytieji būtų mus sulikvidavę ir išėję. Tada sulaikytuosius suleidome į buv. gubernatoriaus salę (revoliucinis komitetas tilpo buvusiuose gubernatoriaus rūmuose) ir apklausimui po vieną išsikviesdavome į būdėjimo kambarį.

- 3 -

Sargybinis įvedė į kambarį vyrą 30-35 metų vidutinio ūgio. Nors apsirengęs buvo civiliais padėvėtais rūbais, bet jo eiseną ir laikyseną rodė, kad prieš mus kariškis. Kalbėjo jis lenkišku akcentu. Pasakė, kilęs iš valstiečių. Lodzėje baigęs

mokytojų seminarijos du kursus ir kaime prie Lodzės mokytojaves, bet prasidėjus karui mobilizuotas, kariavęs Šiaurės-vakarų fronte kareiviu. Seima esanti kaimo Charkovo gubernijoje. Esąs lenkų tautybės, todėl tuo pačiu esąs revoliucionierius, ir patiekė kokio tai karinio dalinio išduotą pažymėjimą apie kareivio Jono MIKOŠO demobilizavimą.

- Kaip malonu svetimame krašte sutikti tautietį ir dar kaimyną, - lenkiškai tarė RUTKOVSKI, - aš irgi lomisietis... Iš kokio Jūs kaimo? Ryta Jūs pamatysite lomisietį - Jūsų vienpavardį, o gal ir giminaitį... Sulaikytasis pabalo, pradėjo sunkiai kvėpuoti - gaudyti orą... Aiškiai melavo...

- Koks antipatiškas tipas, - tarė man į ausį BULGAKOVAS, - aš negaliu žiūrėti į jį: jo šlykštus žvilgsnis primena gyvatę...

Aš pažūrėjau į sulaikytąjį, mūsų žvilgsniai susitiko... Jo žvilgsnis buvo toks pat baisus ir šlykštus, kaip Pašimčio gyvatės... Jo pasiaiškinimui nes patikėjome ir uždėme jį į areštuotojų kambarį, o dieną revoliucinės tarybos prezidiumas nutarė perduoti jį revoliuciniam teismui; vieną, po kelių dienų sukilę janskich Deputatov" redakcinės komisijos pirmininku. Revoliucinės tarybos patalpose naktimis būdavo po du prezidiumo narius.

Prieš mus jaunas ukrainietis karo gydytojas. Baigęs universitetą, dirbęs Luganske. Čia vedęs eparchialės mokyklos mokinę - kaimo diakono dukterį. Prasidėjus karui, mobilizuotas ir visą laiką dirbęs gydytoju karo ligoninėje netoli Petrozavodsko, o žmona - dirbusi slauge. Karui pasibaigus, demobilizavęsis. Važiuojąs į žmonos tėviškę, tikėdamas įsitaistyti ten gydytojauti kokiame bažnytkaimyje. Kol susitvarkys su tarnyba, žmona su vaiku gyvens pas savo tėvą kaime. Patiekė demobilizacijos lapelį. Jį išveda. Įveda jo žmoną su mažu vaiku.

Prieš mus jaunutė inteligentiška ukrainietė. Ilgos juodos kasos; kelis kartus apsuktos apie galvą. Apsirengusi biednai, kukliai, bet švariai. Rūbai gerokai aplopyti. Kalba per ašaras,

mikčiodama. Esanti kaimo diakono dukterė nuo Lugansko. Mokėsi eparchialinėje gimnazijoje, bet nebaigusi, nes ištėkėjusi už karo gydytojo. 1914 metų rudenį su vyru buvo perkelta į Petrozavodską, - dirbo karo ligoninėje - vyras gydytoju, o ji slauge. Vyrą demobilizavus, važiuoja gyventi į tėviškę, kur vyras pradėjęs gydytojauti.

Vėl įvedamas vyras... GRIDINAS siūlo jam pasiūsti žmoną su vaiku pas tėvus į Luganską, o pačiam likti Kursko gubernijoje. Jis sutinka, bet žmona verkdama prašo neatimti iš jos vyro, o vaikui tėvo... arba abu palikti Kurske, arba leisti išvažiuoti. O žvilgsnis jos neišpasakytai liūdnas... Jis lyg sako: "Kam Jūs baudžiate mus? Mes gi nieko blogo niekam nepadarėme"...

BULGAKOVAS parašė visai šeimai leidimą išvažiuoti, pasirašė jį ir davė man pasirašyti. Man pasirašius, įteikė leidimą gydytojui, patoksiu atvykti gydytojauti į Kurską, jeigu nesusitvarkys tėviškėje. GRIDINAS patikėjome ir uždėme jį į areštuotojų kambarį, o dieną revoliucinės tarybos prezidiumas nutarė perduoti jį revoliuciniam teismui; vieną, po kelių dienų sukilę janskich Deputatov" redakcinės komisijos pirmininku. Revoliucinės tarybos patalpose naktimis būdavo po du prezidiumo narius.

Prieš mus aukšto ūgio lietuvis inteligentas. BULGAKOVAS ir GRIDINAS klausia, kas jis toks, kur ir ko važiuojąs. Jis papasakojo: iki karo buvęs Kauno gubernijos Šiaulių apskrities pradžios mokyklų inspektorius. Prasidėjus karui, savo noru išėjęs kariuoti. Už narsumą gavęs kareivišką Švento Jurgio kryžių. Bet vėliau už revoliucinę veiklą karo lauke buvęs areštuotas ir teisiamas. Vasario revoliucija Rusijoje įvykusi jo teismo metu, ir jį paleido. Grižęs į pulką, buvęs išrinktas pulko komiteto nariu. Demobilizuotas, važiuojąs į Varonežą, kur dabar gyvenanti jo šeima. Patiekė pulko komiteto labai gerą atsiliepimą.

- Jūs - lenkas - paklausė RUTKOVSKI lenkiškai, - Jūsų pavardė lenkiška.

- Esu rusas, - rūsiskai atsakė Itolemskis.

- Jeigu neišvažiuosit į Lietuvą, eikit dirbti pas mus, - tarė BULGAKOVAS, pasirašęs GRIDINO pasirašytą leidimą važiuoti toliau. Aš papasakojau, kaip būdamas Šiaulių apskrities pradžios mokyklų inspektoriumi ITOMLENSKIS globoja pažangius mokytojus ir mokinius. Išėdamas, Itolemskis padėjo kuo už gerą prisiminimą.

(Bus daugiau)

Uzsirašykite Dienraštį "Vilnį"

"Vilnis" gauna žinias iš Lietuvos skubiai-kablegramomis.

"Vilnis" turi bendradarbių Amerikoje ir Lietuvoje, "Vilnis" teikia daug žinių, įvairių informacijų. taipgi korespondentų kur tik yra kiek daugiau lietuvių. "Vilnis" turi Mokslų ir įvairenybių skyrių, taipgi Moterų ir anglišką skyrius.

Vilnius" prenumerata metams Amerikoje \$10; pusė metų \$5.50.

Čikagoje ir Kanadoje metams \$12; pusė metų \$6.50 Lietuvoje metams \$15; pusė metų \$8. Angliško skyriaus metams \$3.00.

Visais reikalais kreipkitės: "Vilnis," 3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608. "Vilnis" administracija.

Mieganti gražuolė

Man nepabūgti sausio rūstumo

Ir aš ne vergas ledo pilies.

Čia tai, baltojo purpuro rūmuos

Miega gražuolė aukso šalies.

Laumės apgobė giedrą jos veidą

Ir akių mėlį pilka skara.

Draikos auksinės kasos palaidos,

Taršo jas pūgos, žildo šarma.

Kelsis iš šito sapno gražuolė:

Giria užtvindys kanklių aidai.

Kelsis jaunystė žemės, senelės

Ir mano širdį vilgys žiedai.

Vėl su grumteliais želmanys tuoksis, -

Žydras vėjelis juos sušukuos

Ir su alyvom obelys juoksis,

Ausdamos laimės giją žieduos.

V. Z.

"LAISVĖS" VAJUS

GAVIMUI NAUJŲ SKAITYTOJŲ

Vajus prasidėjo su 1 d. spalio ir baigsis 31 d. Gruodžio KONTESTANTŲ STOVIS DABAR YRA TOKS:

Punktai	
1656	S. Rainard, Brockton, Mass.
1500	J. Jaskevičius, Worcester, Mass.
1470	Connecticut valstijos vajininkai
1356	Paul Alekna, St. Petersburg, Fla.
848	New Yorko apyl. vajininkai
756	Kanados vajininkai
624	Philadelphijos vajininkai
664	New Jersey valst. vajininkai
564	M. Valilionienė, Miami, Fla.
480	J. K. Mažukna, Pittsburgh, Pa.

468	So. Bostono vajininkai
468	Binghamton, N. Y.
444	E. Kralikauskienė, Lawrence, Mass.
408	V. Sutkus, V. Trask, San Francisco, Calif.
396	A. Račkauskienė-M. Sametis, Haverhill, Mass.
348	L. Kešienė, Rochester, N. Y.
276	M. Uždavinis, Norwood, Mass.
264	S. Penkus-A. Shupetris, Lawrence, Mass.
264	J. K. Alvinas, Detroit, Mich.
104	J. Stanienė, Baltimore, Md.
108	L. Tilwick, Easton, Pa.
102	S. Puidokas, Rumford, Me.
72	P. Bechis, Great Neck, N. Y.
36	Chicago, Ill.
36	K. Genys, Scranton, Pa.

LLD 45 kp. vajininkas Povilas Alekna, iš St. Petersburg, Fla., prisijungė naują prenumeratą ir 22 atnaujinimų. Jis rašo: Čia bus mano atras siuntinys, jau kur kas geresnis. Praeitą savaitę nuvykome pas gerą spaudos rėmėją Stasį Vilką (S. A. Wolf), kuris gyvena 40 mailių nuo lietuviškos kolonijos St. Petersburg. Jis gyvena Seffner miestelyje. Kai visuomet, taip ir šiemet gražiai parėmė "Laisvę", atnaujino savo ir tris prenum. į Lietuvą, dar pridėjo \$15 auką. Viso \$60. Gavau ir daugiau aukų nuo sekamų gerų rėmėjų:

LLD 45 kuopa	\$100.00
Anna Lesnick, pagarbai ir atminčiai mirusio vyro	
Dorefejas Lesnick, vienerių metų sukaiki	25.00
J. M. Lukas	20.00
J. P. Miller, Seminole	10.00
Elizabeth Ecenia, Tampa	10.00
J. Ragauskas	5.00
Po \$1: J. Bakšys ir J. K. Sharkey. Viso aukų \$187.	

Šie vajininkai prisijungė atnaujinimų: K. Kilikevičius, Toronto, Canada, 2; P. Slajus, Chester, Pa., 1; M. Klimas, E. Brunswick, N. J., 4; S. Radušis, Millstone, N. J., 1; A. Muzikevich, Budd Lake, N. J., 2; P. Česnikienė, New Kensington, Pa. priskaitė savo 108 punktus J. K. Mažuknai, E. Kralikauskienė, Lawrence, Mass., 5; A. Račkauskienė ir M. Sametis, Haverhill, Mass., 11; J. K. Alvinas, Detroit, Michigan, 2.

AUKŲ Į FONDĄ GAUTA SEKAMAI:

M. Klimas, E. Brunswick, N. J. rašo: Brangūs draugai laisviečiai! Labai malonu man prisiminti tuos laikus kuomet galėjau darbuotis "Laisvės" vajuose, ar jos naudai parengimuose. Būtų labai malonu, kad ir dabar galėčiau darbuotis vajuose laiku. Bet dėl gyvenimo aplinkybių, sveikatos susilpnėjimo to neįmanoma. Nors šiek tiek noriu prisidėti prie "Laisvės" fondo. Čia randate \$70. Bus mano \$25 auka ir už keturias prenum., mano ir trys į Lietuvą. (Ačiū Motiejui - Adm.)

NUO KITŲ GAUTA SEKAMAI:

Mūsų gerieji rėmėjai, atsinajindami prenumeratas, prisijungia dovanų ir į fondą. Yra tokių, kurie kiekvienais metais prisijungia stambią auką:

Peter J. Martin, Wexford, Pa.	\$50.00
Julia Gitzus, Bedford, Mass.	39.00
Kanados Liet. Literatūros Dr.-ja,	
per K. Kilikevičių, Toronto	25.00
A. J. Grigai, Hot Springs, Arkansas	15.00
Mary Kreivėnienė, Brooklyn, N. Y.	15.00
D. Kasmauskas, Stanhope, N. J.	11.00
Chas. Aimont, Hollywood, Fla.	11.00
S. Radušis, Millstone, N. J.	11.00
Frances Trainys, Maspeth, N. Y.	11.00
Dorothy (Yuden) Murelienė, Warminster, Pa.	10.00
John Shatkus, Peoria, Ill.	10.00
Antanas Zemaitis, Dundalk, Md.	9.00
Katherine Aches, Fair Lawn, N. J.	9.00
Peter Cibulskis, Warrior Run, Pa.	6.00
Veronika Wasiloski, Mountain Top, Pa.	6.00
Vincas Kazakevičius, Hillside, N. J.	6.00
Mary Stashis, Pocasset, Mass.	6.00
Martha Skerston, Randolph, Mass.	6.00
S. Frithonuck, Miami, Fla.	5.00
"L" skaitytojai, Binghamton, N. Y.	5.00
D. Yoki, Ridley Park, Pa.	4.00
F. Masys, Sudbury, Canada	3.10
P. Slajus, Chester, Pa.	2.00
Po \$1: S. Mason, Miami, Fla.; M. Grakey, Asbury, N. J.; F. Muzikevich, Budd Lake, N. J.; Antanas Benson, Detroit, Mich.; St. Puidokas, Rumford, Me.; P. Baltuško-	

San Francisco, Cal.

GERBIAMI SVEČIAI IŠ LIETUVOS

Rugsėjo mėnesį mūsų mieste lankėsi Tarybų Sąjungos turistinė grupė, kurioje buvo ir vienas lietuvis, tai Istorijos mokslų kandidatas docentas Jonas Aničas. Nors skubotai buvo suruoštas svečių pasitikimas Vinco ir Uršulės Burdų rezidencijoje, bet į šią jaukią sveigą susirinko gražus būrelis dalyvių.

Judrus ir pilnas energijos svečias J. Aničas labai įdomiai papasakojo apie savo mokslų pareigas ir Lietuvos žmonių gyvenimą. Be to, jis nepaslykštėjo ir gražių dainelių dėl šios sveigos dalyvių. Šioje sveigoje kartu su Aničiu dalyvavo mokslinkė Iarvė Ilzė Kanelė.

ANTROJI TURISTINĖ GRUPĖ SUSIDEDANTI IŠ 22 ŽMONIŲ

Lapkričio antrą dieną labai laukiami svečiai pasiekė San Francisco aerodromą prieš ketvirtą valandą po pietų. Jie buvo apgyvendinti Holliday Inn, veik miesto centre. O štai mūsų judrioji Valė Sutkienė paskubėjo užsakyti svečiams vakarienę tam pat Holliday Inn restorane.

Laike vakarienės K. Karosienė pasveikinus svečius pristatė grupės vadą Kultūrinių ryšių su užsienio šalimis draugijos pirmininką Ramojų Petrauską, kuris su pažindino vietinius dalyvius su svečiais, iškviesdamas kiekvieną jų atsisototi ir žinoma, paaiškindamas jų profesijas bei mokslus.

Vėliau vakaro pirmininkė pristatė American-Russian Instituto pirmininką daktarą Holland Roberts pasveikinti mielus svečius. Daktaras Roberts šiltai pasveikinus visus, sakė, kad yra svarbu ir naudinga abiem šalims - Amerikai ir Tarybų Sąjungai - pasikeitimas kultūriniais ryšiais. Zvelgiant į svečius, galima buvo pastebėti, kad jie nuo kelionės yra išvargę. Palinkėjom jiems gero ramaus poilsio. Ačiū svečiams ir mūsų Valei už jaukų, mielą vakarą

LABAI GRAŽUS KONCERTAS

Lapkričio 4 d. "Friendship of Humanity Hall", Oaklande, Oaklando ir San Francisco LLD kuopos pagerbimui mielių svečių su-

San Francisco, Cal.

ruošė malonų pobūvį bei koncertą. Nors nemalonu, bet primintina ir reikia atsiprašyti Lietuvos žvaigždžių bei operos dainininkių, kad mūsų ši salė nebuvo patogiai bei tinkama aukštos kvalifikacijos dainininkams. Problema pas mus su salų gaviimu, o ypač tokios rūšies koncertams.

Tačiau mūsų darbščiosios draugės moterys su vyrytėla nuo ankstyvo rytelio dirbo sušilusios, kad tinkamai paruošius svečiams užkandžius bei pietus. Ypač stailai buvo puikiai papuošti gyvų gėlių puokštelėmis ir jauki atmosfera buvo įsiviepatavusi.

Svečiams šiek tiek pasiūšinus, popietės pirmininkė K. Karosienė juos pasveikinus, pristatė grupės vadovą Ramojų Petrauską. Petrauskas pasveikino šio pobūvio dalyvius ir supažindino su svečiais. Po tam pirmininkė pristatė dalyvių tarpe esantį American-Russian Instituto pirmininką daktarą Holland Roberts. Daktaras Roberts šiltai sveikino svečius o grakščioji Vilniaus Inturistinė Dantų Karvelytė buvo puiki anglų kalbos vertėja į lietuvių kalbą.

Sekantis pristatytas profesorius muzikologas Jonas Gaudrimas. Prof. Gaudrimas pasveikino dalyvius ir supažindino su artistais. Pirmiausia buvo iškviesta pianistė Halina Znaidzilauskaitė, kuri žavingai skambino du numerius - Dvariono ir Šopeno. Antra sekė operos dainininkė Birutė Almonaitytė su šolo, jos labai gražus ir ryškus balsas visus sužavėjo. Ji dainavo dvi dainas: Šimkaus "Pamylėjau vakar" ir Gruodžio "Oi, art kalno".

Toliau buvo iškviestas poetas Alfonsas Maldonis. Jis kalbėjo apie poeziją - sakė, kad Lietuvos poetų poezija jau yra pasklidusi plačiai. Poetas skaitė savo poezijos, kuria visi buvo sužavėti. O labai jausmingai padėklamavo artistę Vanda Venckutė Broniaus Mackevičiaus "Lietuva", Pauliaus Širvio "Vysta žiedas smėly" ir Saļomėjos Neries "Motulė".

Operos dainininkė Elena Čiudakova kiekvieną pobūvio dalyvį labai sužavėjo, tiesiog stebino savo žavingu balsu ir gražiomis tinkamai parinktomis dainomis.

Svečiai ir artistai puikiausiai palinksmينو mūsų dalyvius, už ką visi esame jiems nuoširdžiausiai dėkingi. Jie pasiliks niekada

nis, Lawrence, Mass.; Martin Mazur, Chicago, Ill.; Adelė Petraitienė ir Ona Čepulienė, Brooklyn, N. Y.

Po \$5 dėl išparduotų knygelių prisijungė sekamie: Anna Bunkus, St. Petersburg, Fla.; St. Kuzmickas, Cleveland, Ohio; P. Česnikienė, New Kensington, Pa.; Mylda Zukas, Gulfport, Fla.; J. K. Alvinas, Detroit, Mich.; P. Slajus, Chester, Pa.; E. Kralikauskienė, Lawrence, Mass., 2 knyg.

PATAISA: Pereitime numeryje įvyko techninė klaida: pažymėta - Michael Arison, Fairfield-Bridgeport, Conn., prisijungė aukų \$5. Turėjo būti \$58. Atsiprašome. Peter Cibulskis, Warrior Run, Pa., prisijungė Liet. Namu B-vės 4 šėrus po \$25. Šėrai išpirkti jo vardu ir mirusios žmonos Ievos. Aukojo "Laisvė". Ačiū jam.

Šį sykį įplaukė \$496.10. Anksčiau gavome \$4,313.80. Viso gauta \$4,809.90.

Prašome vajininkų įsitemyti, kad va jus metu, "L" prenumerata naujiems užsirašiusiems yra tik \$8 metams. Prie to gaus ir gražią įdomią knygą "Tėviškė". Ačiū viršininkams už dovanas ir vajininkams už pasidarbavimą.

-ADMINISTRACIJA

Montreal, Canada

Garbingų svečių tarpe radosi rašytojų: Jonas Avyzius, žurnalo "Svyturio" skyriaus vedėjas Liudas Ruikas. Buvo mokslininkų ir kity.

Lapkričio 5 d. ketvirtą valandą po pietų svečių lėktuvas pakilo link Los Angeles miesto. Palinkėjom jiems puikios kelionės malonių įspūdžių ir laimingai pasiekti Lietuvos mielus krantus.

Montreal, Canada

RŪPESTINGAS "JAUNUOLIS"

Viktoras Zavišius jau gerokai isikrapštęs į atstuntą, desėtką metų. Aną dieną atėjo ir sako: "Nelauk paskutinių dienų ir raginimo". Ir išsiėmęs keletą dešimtnių paklojo. Sako: "Tai mūsų spaudai".

Tai "jaunolis", kuriuo reikia didžiulotis. Nei minutei nenukrypsta nuo savo idėjų ir jaunystės įsitikinimų. Visur pareiškia ir aktyvus. Gamtos apdovano- tas sveikata ir darbštumu.

Nė minutės nesėdė be darbo. Nors pats prenumeruoja kokią pusę tuzino laikraščių, bet ateina ir iš manęs nori gauti dar daugiau. Sako: "Nebeturiu ką skaityti. Duok šlamstą 'Keleivi' paskaityti. Pažiūrėslu, kelis paminklus pastatė pabėgusiems iš Lietuvos". Ir nusijuokė. Sako: "Tie žmonės proto nustojo".

P. B. GRANDMA

Philadelphia, Pa.

PAUKŠČIAI SKRENDIA Į ŠILTUS KRAŠTUS

Kadaise Lietuvoje gėrėdavoms, kaip gervės ilga juosta skrisdavo žiemoti į šiltus kraštus. Dabar mūsų draugai skrenda į šiltąją Floridą, ir daugelis nebesugrįžta ir vasarai atėjus.

Štai LLD 10 kuopos susirinkime draugai Sveigždaiatsisveikino su draugais. Sako, išvykstame į "šiltąją" Floridą, gal ir nebe-grįšime! Draugė E. Sveigždienė, buvusi Bekampienė, taip ilgai gyvenusi šioje apylinkėje, turinti daug patirties pažangiajame darbe, palieka mus.

Taip, Florida - senelių "karalystė". Jiems ten smagiau. Jie ten turi vietą, kur susirenka kas sekma-dienį, valgo bendrai pietus, pasikalba, pasilinksmina. Už tai jie savo amžių pailgina. Gaila, kad nevisi seneliai pajėgūs ten apsigyventi.

Nariai rūpestingai svarstė ypač mūsų spaudos vajuus reikalus. O čia draugų susirgimai ir silpnėjimas. Draugas Juozas Kazlauskas, taip daug darbavęs tarp-tautiniame veikime už taiką ir prieš Nixoną perrinkimą, jau virš du mėnesiai iš lovos mažai pasikelia. Visi kuopos nariai linki jam patu-sveikti ir sugrįžti į kuopos raštininko darbą, nes labai reikalingas.

AN EXPLANATION TO THE PUBLIC REGARDING

PODAROGIFTS, INC.

We are the ONLY firm in U.S.A. exclusively appointed by VNESHPOSYLTORG to accept and send gift-orders to relatives in all parts of U.S.S.R.

PODAROGIFTS, INC. is the ONLY firm in U.S.A. which sends the gift-orders to VNESHPOSYLTORG, without any intermediates, banks etc.

PODAROGIFTS, INC. is the ONLY firm in U.S.A. which accepts orders for PREFERENTIAL ROUBLE CERTIFICATES and delivers its orders directly through VNESHPOSYLTORG for quality merchandise obtainable in the special VNESHPOSYLTORG stores and warehouses in many large cities of U.S.S.R.

PODAROGIFTS, INC. is the only firm in U.S.A. authorized to accept orders for APARTMENTS available through VNESHPOSYLTORG.

PODAROGIFTS, INC. is the only firm in U.S.A. which receives from VNESHPOSYLTORG allotments for Automobiles at special dollar prices.

At present we have a few cars available for immediate sale, of the following models:

ZHIGULI-VAZ 2101 — \$3214.00; MOSKVICH 412 IZH — \$3155.00; MOSKVICH 408 IE — \$3033.00; ZAPOROZHETS ZAZ 968 — \$2026.00 (Subject to prior sale)

First come — First served

For our customers convenience orders can be placed with any of our affiliates:

Globe Parcel Service, Inc. 723 Walnut St. Philadelphia, Pa. 19106
Cosmos Parcels Express Corp. 488 Madison Ave., N. Y. N. Y. 10022
Package Express & Travel Agency, 1776 B'way, N. Y., N. Y. 10019

or directly with our main office:

PODAROGIFTS, INC.

240 FIFTH AVENUE, Tel (212) 685-4537
(between 27 and 28 Sts.)
NEW YORK, N. Y. 10001

Make certain you place your orders with a properly authorized firm.

For Delivery of Gifts for CHRISTMAS —
Rush Your Orders to Us NOW

LLD 10 kp. mūsų spaudai paaukojo po sekamą sumą: "Laisvėi" - \$35, "Vilniai" - \$75, "L. Balsui" - \$25. Įždui sumažėjus, nariai ant vietos sudėjo sekamai: A. Laginskai - \$15, Walantai - \$10, Sveigždai - \$5, R. Merkis - \$5, ir A. Pauliukaitis - \$5. Dr-gė Elžbietėlė Mula-kaitė visuomet visus pralenkia su aukomis. Šiuo sykiu "Laisvės" fondui prašė pasiųsti \$20. Ačiū draugams rėmėjams.

"Laisvėi" pradėjus išeidinėti pentadieniais, ir kitur spausdinant, labai paglobėjo josios gavimas. Mūsų parengimų, ir kuopos susirinkimų pagarsinimai labai pasunkėjo. O čia dar susirinkimų nauja vieta. Tai prašome draugus įsitemyti, kad 10 kuopos sekamas susirinkimas įvyks pirmą šeštadienį, gruodžio 2 dieną, 2 val., 1150 N. 4th St. Prašome atsilankyti. Tai ir kuopos valdybą kitiems metams išsirinksime. R.M.

BUDAPEŠTAS. - Vengrijos kurortus šiemet aplankė 5 milijonai turistų iš 125 šalių. Tai 300,000 daugiau, kaip 1971 metais.

SEOUL, Pietų Korėja. - Autobusai, vežančiam studentus ir raštinių darbininkus, nusiritus į upelį žuvo 20 žmonių, 70 sužeidė.

FUKUI, Japonija. - Gaisrui kilus traukinyje važiuojant tuneliu žuvo 13 ir sužeidė 324 keleivius. Traukiniu keliavo 750 žmonių.

NEW YORKO NAUJIENOS

St. Johns katedros dekanas Morton pasisakė iš ambonos, kad jis remia parapijonų sėdėjimo streiką Interchurch centro raštinėje. Streikieriai reikalauja panaikinti rasinę diskriminaciją, kuomet Manhattano protestantų sudaro 80% juodieji ir puertorikiečiai, o bažnyčių taryboje yra tik 10% nebalųjų.

1971 metais New Yorke gimusių 550 vaikų turi paveldėję iš narkotikų vartotojų motinų ligos simptomus, jų gydytojai lūdi. Bet manoma, kad tokių vaikų gali būti net 2.000.

Brooklyne areštuoti 3 vyrai ir moteris. Juos kaltina nužudymu Gloria Kiefer, kurios nuogas lavonas rastas pavogtame sunkvežimyje.

Komunistų masiniame mitinge lapkričio 2 d. Town Hall dalyvavo 1.200 žmonių. Visi reikalavo Nixono nieko nelaukiant pasirašyti taikos sutartį ir baigti karą Indokinijoje.

International Ladies Garment Workers unijos nariai pensininkai buvo suaukštinę masinį susirinkimą. Jie reikalavo pakelti unijos pensijas iki \$100 į mėnesį.

Kongresmanė Bella Abzug, antikarinė kovotoja, civilinių teisių gynėja, lengvai laimėjo rinkimus 20 kongresiniame distrikte.

70 metų moteris pasiskundė policijai, kad Brooklyno Botanikos sode plėšikas ją išprievartavo ir apipilė dienos metu. REP.

JVAIRIOS ŽINIOS

DETROITAS. - General Motors korporacija per trečiąją metų ketvirtį padarė iš savo darbininkų 122 milijonus pelno, per 9 mėnesius - pusantro bilijono bendro pelno.

ROMA. - Italijos premjeras Andreotti, grįžęs iš Maskvos, raportavo, kad prekyba su TSRS bus padidinta 150% ir tikimasi prekybos sutarties 10 metų.

JOHNSTOWN, Pa. - Daugiau kaip 1.500 mainierių sustreikavo, kai federaliniai algų kontrolės taryba neužgyrė naujos sutarties su anglies kompanija.

Demokratas Wm. Hathaway, kovotojas prieš karą, Maine valstijoje rinkimuose sumušė senatorę Margaret Smith, karo rėmėją, vienatinę moterį Senate. Piličiai rinkimuose pasisakė prieš karą.

DEBIUTUOS NEW YORKE

Pianistė-virtuozė Aldona Dvarionaitė, spalio mėn. atvykusi į Hartford, Conn. savo giminaitės, muzikės N. Miniutienės kvietimu; šiuo metu vieši New Yorke ir ruošiasi savo debiutui New Yorke, Carnegie Recital Hall, lapkričio 19 d., 5:30 val. p.p.

Giedrės Kaukaitės ir Gyčio Trinkūno koncertas Jungtinėse Tautose

Jungtinių Tautų organizacijoje lietuvių vardas sukskamba labai dažnai. Apart diplomato ir žurnalisto, ten dažnai pasirodo ir Tarybų Lietuvos talentingieji menininkai.

Lapkričio 9 dieną Jungtinių Tautų bibliotekos salėje gėrėjomės Vilniaus Operos teatro soliste Giedre Kaukaite, ir Vilniaus Filharmonijos koncert-meisteriu Gyčiu Trinkūnu. Tarp šių menininkų jaučiama graži muzikos koordinacija - kūrybinė draugystė.

Pirmiausia, akompanuojant Gyčiui Trinkūnui, solistė Giedrė Kaukaitė atliko: M. C. Cesti - "Intorno all'idol mio", A. Caldara - "Selve Amiche", L. Abriaus - "Kad aš grėbiau".

Rochester, N. Y.

UŽUOJAUTA DR-GUI WM. ČERNAUSKUI

Laikraščiuose pasirodė žinia, kad geras draugas William Černauskas sunkiai serga, ir toli nuo lovos neuveina. Apgailėstauju, kad draugo sveikata taip susilpnėjo, ir kad jis nebegali darbi. Šis pažangiečių veikloje. Ir mano sveikata pusėtinai susilpnėjo: niekur nebeinu, nebevažiuoju, du sykius buvau ligoninėje, bet lovoje dar nuolatos neguliu, namuose ir apie namus dar "pašleminėju", ir tikiuosi dar nors kiek sustiprėti.

Galvodamas apie Jumis ir apgailėstaudamas, kad sergi, aš prisimenu ir veikia rochesterietę draugę Sasnauskienę, su kuria veikdavome pažangiečių judėjime. Bet ir dr-gės Sasnauskienės nebėra gyvyjū tarpe, ji mirė Tar. Lietuvoje. Ir kitų gerų draugų rochesteriečių nebėra.

Tai gi, drauge, iš senesnių pasilikome tik mudu. Todėl ir yra mano linkėjimai, kad sustiprėtum, ir kad vėl stotum pažangiečių veiklon, nes ta veikla dar neužbaigta. Aš, kiek galėdamas, dar vis bandau laikytis. . . .

Draugiškai,
MIKAS DETROITETIS

B. Dvarionio - "Oi, užkilo kit vartelius", Čaikovskio - "Ar aš lauke ne žolėlė buvau" ir "Florentietiška daina".

Pianistas Gytis Trinkūnas paskambino solo: Čiurlionio - "Varpų preliudiją" ir "Nokturną".

Po trumpos pertraukos, Giedrė, vėl Gyčiui akompanuojant, atliko: G. Verdžio - "Dezmonos dainą apie gluosnį", "Ave Maria" iš operos "Otello" ir Elvyros Kavatiną iš operos "Ernani". Programa užsibaigė su Gershwinio "Summertime" iš operos "Porgy and Bess", kas publikai labai patiko. Ji su aplodismentais bei gėlimais padėkojo mūsų mieliesiems Tarybų Lietuvos menininkams už tokią puikią programą.

Reikia pasakyti, kad 1968 metais Giedrė Kaukaitė tapo išrinkta, konkursiniu būdu, važiuoti dviems metams į Italiją, ir tobulintis toliau garsiam La Skala teatre. Ją ten sutiko ir mokė įžymusis italų profesorius D. Barra, kuris taip pat mokė žymiuosius Lietuvos solistus V. Noreiką ir V. Daunorą.

Pianistas Gytis Trinkūnas padėjęs vienam dainininkui skinti laurus. Nuo 1962 metų jis pradėjo akompanuoti solistams: V. Noreikai, E. Paulauskui, N. Ambrazaitėi, G. Kaukaitei ir daugeliui kitų žymių dainininkų. Kuomet V. Daunoras laimėjo II-ame Visąją Jungtiniame M. Glinkos vokalistų konkurse laureato vardą, tai Gytis Trinkūnas, už geriausią akompanavimą, buvo apdovanotas Garbės diplomu. Tačiau jis ne tik solistams akompanuoja. Būdamas Lietuvos Valstybinės Filharmonijos pianistu, jis dažnai važinėja su įvairiais solistais koncertais.

Giedrės Kaukaitės ir Gyčio Trinkūno išstojimas Jungtinėse Tautose yra dar vienas lietuvių tautos pasirodymas šioje pasaulio organizacijoje. Mus džiugina įvykęs jų sėkmingas koncertas, ir linkime jiems daug laimės kituose Amerikos miestuose.

H. FEIFERIENĖ

TURTINGAS BUVO

'LAISVĖS' KONCERTAS

Lapkričio 12 d. paskirtu laiku svečiai pripildė gražiąją Lietuvių Piličių Klubo salę Maspeth. Svečių buvo labai mišrių. Nors jų dauguma buvo patys niujorkiečiai, tačiau daugelis buvo ir iš artimų ir iš tolimų apylinkių. O kas nepaprasto, tai kad buvo svečių net iš Tarybų Lietuvos. Iš tikrųjų, tai buvo tikrai lietuviška sueiga.

Amerikiečiai gaudė svečius iš Lietuvos pasikalbėti. O svečiai įdomavosi Amerikos lietuviais ir mieliai kalbėjosi su visais čia esančiais. Buvo tikra tautos draugystė. Glaudus ryšis tarp Amerikos ir Lietuvos lietuvių.

Antrą valandą popietį Povilas Venta, "Laisvės" direktorių pirmininkas, atidarė koncertą. Jis pasveikino svečius "Laisvės" kolektyvo vardu. Tuoj jis ir iškviėt New Yorko Aido Chorą pradėti koncerto programą.

Nors New Yorko lietuvių skaičius žymiai mažėja, tačiau Aido Choras išlaiko gerą fizinių stovi. Jis dar skaitlingas ir nariais, ir geriais balsais. Dėka pastangų choro vedėjos Mildred Stensler, choras labai harmoningas.

Šio koncerto programos lape įvyko naujovė. Ši syki, lape nesužymėta, kas ką dainuos. Tokioje padėtyje keblu sugaudyti, net atydziai klausant, koks kurios dainos pavadinimas. Prisiėjo daug spėti. Todėl neapsiimu pasakyti skaitytojui tiksliai, kas kokią dainą dainavo. Bet svarbiau, manau, kaip kas dainavo.

Aido choro pirmoji daina buvo "Lietuva brangioji"; išėjo labai harmoningai; buvo malonu klausyti. Antroje dainoje "Augau aš pas tėvelį", buvo du solistai - Nelė Ventienė ir Viktor Becker. Šią dainą choras ir jo solistai labai gerai sudainavo. Visiems patiko. "This is your and my land" dainą Aidai labai gražiai dainavo.

Pianu Aido Chorui ir solistams akompanavo Bronė Salinaitė.

Albertas Daukšys dainavo "Mūsų šalyje labai gražios mergos" ir "gale ulyčios". Dainavo gražiai, sklandžiai.

Irena Janulis dainavo labai harmoningai. Visiems patiko. Gaila, kad negalėjau atspėti jos dainų pavadinimo. Gal ir ne taip svarbu.

Jai ir Daukšui pianu akompanavo Daratėlė Mulerienė.

Victor Beckeriui "Pirmoji meilė" išėjo labai gražiai, harmoningai. Jampianu pritarė Daratėlė M. Už tokį gražų dainavimą Daratėlė viešai davė Victorui bučkį. Jis ir buvo vertas jo.

Amelija Young dainavo vieną dainą iš operos ir prisiminimui Stefánijos Sasnos, kuri neseniai mirė Lietuvoje. "Tykiai, tykiai Nemunėlis teka". Dainavo labai gražiai.

Laisvės choras, iš Hartford, Conn., labai energingai pasirodė su dainomis - lietuviškomis ir angliškomis. Choro vedėja - Wilma Holis. Prie piano Laura Holiran. Gabi pianistė.

Labai gražiai choras dainavo "Words of Love".

Pati Wilma Hollis sudainavo savo kompozicijos "Let me tell you about the Lithuanians". Publikai patiko. Elena Brazauskienė dainavo iš Jono Juškos operetės "Sudrumsta širdis". Dainavo puikiai.

Geriausią man patiko Laisvės Choro daina "Nemunėlis" ir Wilmos Hollis su E. Brazauskiene duetas. Labai muzikališkai joms skambėjo duetas.

Trumpoje pertraukoje "Laisvės" redaktorius A. Bimba priminė svečiams, kad dabar eina vėjus sukėlimui \$15.000 į "Laisvės" fondą ir paprašė aukų.

Kai kurie dalyviai atsiliepė labai dosniai su parama "Laisvei". Geroji pažangiosios spaudos rėmėja Anna Philipse davė visą šimtą. L. Butkevičienė iš Hartford, Conn., prisiminimui savo sesutės L. Zemaitienės, kuri mirė prieš metus laiko aukėjo šimtą ir kitą šimtą aukėjo nuo savęs. Hartfordo Laisvės Choras taipgi paaukojo visą šimtą. Pradžiai buvo labai gera. Kiek kiti sudėjo, bus paskelbta vėliau.

Dabar atėjo nekantriai lauktas laikas, kai Tarybų Lietuvos menininkai stot pildyti jiems skirtą dali programos. Ramojus Petrauskas, turistų grupės vadas, pranešė, kiek jo grupėje yra, ir kas ką veikia mene. Grupė turinti dvidešimt vieną. Tuo pačiu sykiu jis pristatė prof. Praną Gaudrimą būti ceremoniniu vedėju ir pristatyti programos dalyvius.

Pranas Gaudrimas pušamžio žmogus. Retai pasitaiko tokių žmonių, kurie gali taip sklandžiai kalbą vartoti. Gera buvo klausyti, kai jis mus supažindino su jo grupės menininkais.

Pr. Gaudrimas džiaugėsi, kad Amerikos pažangieji lietuviai taip stipriai rūpinasi menu, daina, muzika, ir kad dar turi tiek gerai išlavintų chorų ir solistų.

Pirmiausia jis iškviėt Gytį Trinkūną, pianoartistą, papasakodamas apie jo atsiekimus muzikoje ir primindamas, kad Trinkūnas yra Tarybų Lietuvos Valstybinės Filharmonijos koncertmeisteris-pianistas. O Trinkūnas pasirodė, kad jis ne eilinis pianistas, bet labai didelių gabumų ir aukšto išsilavinimo muzikos meistras. Jis mums paskambino kompoziciją iš Chopino muzikos. Daugelio mūsų ausys dar nebuvo girdėjusios taip gražiai, meistriskai skambinant pianu. Jį lydėjo gausūs aplodismentai.

Giedrė Kaukaitė, Tarybų Lietuvos Valstybinės Operos solistė, net Italijoje mokėsi muzikos, lavino savo balsą. Matyti, kad Tarybų Lietuva nesigaili pastangų tiems dalykams, kurie gali atnešti daug naudos Lietuvos žmonėms. Publika plojo jai, gyrė ją.

Paskui Gaudrimas pristatė Haleną Znaidzilauskaitę, Tarybų Lietuvos Valstybinio radijo ir televizijos pianistę. Malonu buvo jos klausytis. Patiko ji mūsų publikai.

Scenoje pasirodo Birutė Almonaitytė, Tarybų Lietuvos Valstybinės Operos solistė. Dvi žvaigždės ant syklų. Jai akompanuoja Halena

Znaidzilauskaitė. Džiaugiamės jos balso gražumu, muzikališkumu. Gyrė ją, plojo jai publika. Ji buvo verta.

Poetas Alfonsas Maldonis mums paskaitė savo eilėraščių. Paskaitė artistškai ir jausmingai. Patikopublikai.

Iškviesta poetė Vanda Venskaitė. Ji iš Šiaulių, mano gimtojo krašto. Kokia ji puiki artistė. Ji nelošė, ale atgyveno savo paskirtą rolę.

Scenoje pasirodo Elena Čiudakov - operos artistė, solistė. Tai vėl kita aukšnio balso dainininkė. Klausaisi jos ir nori, kad tik ji nesustotų dainuoti. Patiko ji visiems. Gyrėme ją, plojome.

Iškviečiama Aldona Dvarionaitė, kita aukšto lygio pianistė. Puikiai paskambino savo tėvelio kurybos. Visiems patiko.

Pabaigoje Ramojus Petrauskas pasiprašė publiką pavelinti svečiams iš Tarybų Lietuvos ant estrados nusifotografuoti. Nusifotografavo. . .

Gal kaip ir atsimokėjimui, būdami jie visi sykiu ant estrados, uždainavo mums "Ilgausiu metų!" O! Kaip jie gražiai dainavo tais aukštais, harmoningai balsais! Gėrėjomės, gėrėjomės! Dėkui, dėkui. Šimteriopadėkui jiems!

Kai vieni linksmėnomės, tai kiti turėjo rūpestingai dirbti koncerto naudai. Walter Kersulis Bronė Keršulienė ir Jurgis Bernota rupinosi ižanga.

Po koncerto svečiams pavaišinti maistą paruošė Valerija Gasiūnienė. Didelis jai ačiū.

A. GILMAN

LONDONAS. - Anglijos premjeras Heath užšaldė algas ir kainas. Tokiu būdu bando sulaikyti infliaciją.

SOFIJA. - Bulgarijos lėktuvas audringame ore atsimušė į kalną. Žuvo 34 žmonės.

Fighter for peace, freedom, equality

"President Nixon has launched a reactionary offensive against the people. He escalates the war in Vietnam just as he escalates racism at home. He has increased the number of unemployed and frozen our wages while permitting prices and taxes to skyrocket.

And just as he steps up his attacks on all the people, so does he escalate his war against women's equality". (From C. P. Campaign Program)

Recent women's march to Washington D.C.

American born Lithuanian - Margaret Cowl - has a brilliant record as a fighter for peace, freedom, equality. In the picture above Margaret celebrated her 75th birthday not too long ago. It is very hard for me to say that Margaret is 75

Pramogų Kalendorius

GRUODŽIO 17 D.

Lietuvių Literatūros Draugijos 185 kuopa ruošia Laisvės salėje popietę su kava, užkandžiais, menine programa ir paskaita apie prieš 50 metų Tarybų Sąjungos įsisteigimo reikšmę Lietuvai ir visam pasauliui.

Visi kviečiami ruošti dalyvauti. VALDYBA

Sunkiai susirgo

Lillian Kavaliauskaitė

Ir vėl mus ištiko labai skaudi nelaimė. Susižeidę mūsų mieloji sena veikėja, "Laisvės" administratorė Lillian Kavaliauskaitė.

Praeitą penktadienį, grįžtant iš parengimo, automobilui staiga sustojus ar iš vietos traukėlėjus, kažin kaip ji smarkiai pajudėjo ar pakrypo, ir susižeidė sprandą. Rankos ir kojos tapo suparalyžuotos. Dabar ji gulį Jamaica ligoninėje (pasidavusi kaip LILLIAN BELTE). Šiuos žodžius rašant dar nebuvo jos susižeidimo laipsnis pilnai nustatytas.

Linkime mieliai Lillian trumpiausiu laiku šią nelaimę nugalėti ir sugrįžti prie darbo. Tuo tarpu prašome skaitytojų mums atleisti, jeigu kurie negautumėte iš Administracijos pusės greitito patarnavimo. Stengsimės kaip galima greičiau viską sutvarkyti. Ypač svarbu, kad nuo šios naujos nelaimės "Laisvės" vėjus nenukentėtų.

SERGA

"Laisvės" koncerte nematėme nuolatinio parengimų lankytojo Povilo Bečio. Tiek sužinojome, kad jis jau porą savičių serga.

Linkime Great Necko veikėjui, "Laisvės" vartininkui Povilui Bečiui greitai su sveikti ir vėl su mumis visur dalyvauti.

REP.

ILSEJ